

nieuws BRIEF

Nummer 6, tweede jaargang, juli 1997

Inhoud

- 1 Interview:** Landbouwregelgeving: laveren tussen algemene regels en duidelijke details
- 3 Koffeman over:** Inclusief milieudenken
- 4 Helpdesk:** Vijf veel gestelde vragen aan drukke helpdesk
- 5 Helpdesk Bouwstoffenbesluit**
Meeste helpdeskklanten tevreden
- 6 KWS 2000:** AMI-middag drukbezocht
Knelpuntenanalyse KWS 2000
- 7 KWS 2000:** Nieuwe Praktijksheets
NeR: Grote behoefte aan regionale bijeenkomsten NeR en KWS
Bijzondere regeling mengvoeder
Herdruk NeR
- 8 Bestuurlijk-juridisch:**
Overzicht ontwerp-besluiten
Wijzigingen Ivb
- 9 Afval- en emissiepreventie:**
Nieuwe informatiebladen
Preventie via regulering
Asbest: Onderzoeksplicht in bouwverordening
EuroBAT: Referentiedocument
- 10 Bodem:** NRB ingesteld
Energie: Investeren in energiebesparing
Water: Afvalwater in Wm-vergunningen
- 11 FO-Industrie:** Onderzoek naar BMP's chemie
- 12 Agenda**
Resultaten lezers-onderzoek
Wat is InfoMil?

Landbouwregelgeving: laveren tussen algemene regels en duidelijke details

De landbouw zit dit jaar in de hoek waar de slagen vallen. Varkenspest, gekke koeien en niet ingeleverde mestboekhoudingen zijn niet weg te denken uit de media. Boeren en gemeenten hebben te maken met uiterst complexe regelgeving. Gelukkig is er op dat punt iets positiefs te melden: InfoMil is versterkt met een landbouwspecialist. Zijn naam is Wim van Hardeveld. Hij zit aan tafel met Harry van der Arend, landbouwspecialist van het ministerie van VROM, Menno van Veenendaal en Ivo de Been, respectievelijk bestuurlijk-juridisch en KWS 2000-medewerker bij InfoMil, die als helpdeskmedewerkers ook regelmatig vragen over landbouw te beantwoorden krijgen.

Landbouw: een nieuw aandachtsgebied van InfoMil (Foto: Rob Niemantsverdriet)

De reglementering van de landbouwsector wordt ervaren als behoorlijk ingewikkeld, dus voor de nieuwe landbouwmedewerker is er veel werk aan de winkel. De grootste milieuproblemen zijn voor de veehouderij de mest- en ammoniakproblematiek, voor

de glastuinbouw bestrijdingsmiddelen en energieverbruik, en de akkerbouw heeft voornamelijk te kampen met bestrijdingsmiddelen. Om meteen de knuppel maar in het hoenderhok te gooien, confronteren we de geïnterviewden met een stelling:

In de toch al ingewikkelde landbouwwetgeving ontstaat door de snelle ontwikkelingen te veel overgangsrecht.

Van den Arend: "Dat hoor je vaker, maar die veranderingen komen niet voort uit hobbyïsme. In de uitvoering, soms al in de voorbereiding, komen er uit het veld vaak wensen tot aanpassingen, wanneer problemen zijn ontstaan of om ruimte te geven aan specifieke situaties. Dat levert een soort kerstboom van regelgeving op: je begint zo uniform en generaal mogelijk, maar moet al snel uitwaaiëren in aanpassingen en specifieke bepalingen. Veranderde inzichten, politieke stellingnames en signalen uit het veld dragen daaraan bij. Als je regelgeving heel verfijnd maakt omdat men zo veel mogelijk duidelijkheid

Harry van der Arend (Foto: Rob Niemantsverdiel)

"Bij duidelijke regels vraagt men om flexibele doelvoorschriften, bij algemene wil men meer precisie"

en uniformiteit wil is er ook weer eerder reden voor aanpassingen. Hoe globaler je je regelgeving maakt, hoe minder er behoefte is aan veranderingen, omdat veel daarbinnen past. Maar dan ontbreekt het weer aan de gewenste duidelijkheid. Er is sprake van een slingerbeweging: bij heel duidelijke regels vraagt men om flexibele doelvoorschriften en bij algemene wil men meer precisie. Bij VROM gaan we er daarom voorzichtig mee om en passen geleidelijk aan, in overleg met de doelgroep, gemeenten, de bedrijven. Soms vraagt de agrarische sector zelf om duidelijke en heldere, dus strengere wetgeving, maar in de MDW-operatie wordt de nadruk gelegd op zelfregulering en eigen verantwoordelijkheid. We moeten altijd zoeken naar de juiste mix."

Flexibiliteit in de glastuinbouw

Van der Arend: "In de glastuinbouw wordt nu een nieuwe integrale amvb gemaakt, maar er is ook ruimte voor bedrijven die op hun eigen manier aan de taakstellingen tegemoet denken te kunnen komen, bijvoorbeeld omdat ze een nieuwe ketelinstallatie nodig hebben en zich daarom eerst willen richten op de energieparagraaf; de andere aandachtspunten kunnen ze dan even uitstellen. Die bedrijven mogen uit de amvb treden en binnen een individuele vergunning hun maatregelen treffen, gericht op het doel. Dat is min of meer vergelijkbaar met een vergunning op hoofdlijnen. In de amvb staan de eisen voor bedrijven beschreven, in een vergunning kan geregeld worden wat een bedrijf verder, anders of meer wil. Maar hoe dan ook, ze moeten in 2010 allemaal voldoen aan de integrale milieutaakstellingen."

Van Hardeveld: "Zolang de bedrijven geen bedrijfsmilieuplan indienen, moeten ze toch aan de maatregelen uit de amvb voldoen. Een nieuwe regeling roept altijd een overgangsregeling op, daar doe je niks aan. De MDW-tendens naar meer algemene regels is ook niet te keren, want die hebben evidente voordelen, maar er zitten ook nadelen aan vast. Het aantrekkelijke van wat er gebeurt in de glastuinbouw is dat je de voordelen van de vergunning met de voordelen van de algemene regels combineert; je biedt bedrijven die de amvb als te knellend ervaren de kans om hun eigen weg te gaan. Dat leidt soms tot interessante alternatieven voor een soms al te starre amvb. In de bollenteelt bijvoorbeeld mag je volgens de amvb alleen composteren op een vloestofdichte vloer. Dat is een knap dure voorziening. Na een proef is gebleken dat een stevig zeil over de composthoop op droge grond het grondwater voldoende afschermt en de bodem dus net zo min vervuild wordt. Dat is duizenden guldens goedkoper. Zo trek je je vergunningverlening en handhaving op den duur wel op een hoger plan."

Stank

Hoe moet je in de amvb's rekening houden met de nieuwe stankrichtlijn?

Van der Arend: "In de tussentijdse wijziging van de amvb's die daarop betrekking hebben is die voor een deel al meegenomen, in de grote amvb-herziening in het kader van MDW worden de verdere consequenties geregeld."

Van Hardeveld: "De stankrichtlijnen voor vergunningplichtige en amvb-bedrijven

stroken niet helemaal met elkaar. Als akkerbouwbedrijf moet je een stankcirkel aanhouden met een straal van 25 meter, maar wanneer de vergunningplicht herleeft, bijvoorbeeld omdat er meer dieren gehouden worden, krijg je te maken met de stankcirkel van minimaal 50 meter." [De nieuwe agrarische ontwerp-amvb's (Akkerbouw, Melkrundvee en Mestbassins en eventueel het kleinschalig houden van dieren) worden overigens in de tweede helft van 1997 verwacht; red.].

Gevoelig object

Bepaalde begrippen, zoals 'gevoelig object' worden als problematisch ervaren, zo blijkt uit de vragen daarover aan de helpdesk. Zou een lijst met definities de gewenste duidelijkheid kunnen bieden?

Van Hardeveld: "Zo'n lijst biedt misschien soelaas, maar zodra die juridische status krijgt, ben ik er tegen, want dan zit je eraan vast; als je een ander object aan die lijst wilt toevoegen, dan vergt dat een erg goede motivering. Eventueel zou hij in een publicatie van Infomil kunnen. Het kan natuurlijk meer duidelijkheid bieden en vervolgens hoeven niet zeshonderd gemeenten het wiel uit te vinden. Maar lokale omstandigheden spelen een grote rol. Als je een document maakt, dan wordt het binnen een aantal jaren een richtlijn, zo leert de ervaring." Van der Arend: "De nieuwe zekerheid van een lijst leidt al snel weer tot onzekerheid in andere gevallen. Ik zou het binnen een gemeente proberen te regelen, in de context van de omstandigheden. Maar tegen een adviesdocument is natuurlijk geen bezwaar."

Fragmentarische regelgeving

Nog een stelling: de landbouwwetgeving is fragmentarisch, er zijn veel verschillende regelingen van verschillende ministeries.

Van der Arend: "Dat is waar, er zijn veel verschillende bevoegd gezagen: gemeente, waterschap, arbeidsinspectie en je hebt te maken met de wetten Wm, WvO, Bestrijdingsmiddelenwet, lozingenbesluit bodembescherming. Bij VROM streven we naar integratie en samenhang op het niveau van beleid, uitvoering en handhaving. De wens is om daar waar mogelijk één integrale milieutaakstelling vast te stellen en alle regels in één besluitvormingsprocedure op te nemen, naar analogie van de aanpak in de glastuinbouw. Het gezamenlijk stellen en uitvoeren van wetten blijft echter nog wel problematisch. Van één uitvoeringsorganisatie die de zaken technisch in samen-

hang beziet is nog geen sprake, maar het is een punt van discussie dat op de agenda staat. Ik verwacht op dit punt grote stappen vooruit in het begin van de volgende eeuw."

Van Hardeveld: "Op grond van de derde tranche Awb kan het bevoegd gezag ook een toezichthouder aanwijzen die niet werkt voor dat bestuursorgaan en is er vervolgens een uitvoeringsorganisatie mogelijk op lange termijn, waarbij Landbouwininspectie en gemeente- en waterschapsambtenaren samen zouden kunnen optreden. Dat biedt duidelijke efficiencyvoordelen. Er worden wel experimenten in die richting gedaan."

Wim van Hardeveld (Foto: Rob Niemantsverdriet)

"Als InfoMil meer betrokken wordt bij de ontwikkelingen in beleid en regelgeving, komt dat de voorlichting ten goede"

Interimwet Ammoniak

Wanneer worden de landbouw-amvb's aangepast aan de Interimwet Ammoniak en Veehouderij?

Van der Arend: "Het gaat om drie amvb's: Melkrundveehouderijbedrijven, Akkerbouwbedrijven en Mestbassins. Inhoudelijk is de procedure nu afgerond; publicatie in het Staatsblad kost naar verwachting nog enkele maanden. In de al lang geplande amvb Huisvesting is beoogd regels te stellen aan de ammoniakemissie in stallen. De redenering is dat de amvb pas in werking kan treden als de interimwet vervallen of aangepast is."

Hoe zijn de ervaringen met de Interimwet Ammoniak en Veehouderij in de praktijk? Loopt het ammoniakgehalte terug?

Van der Arend: "De ammoniakwetgeving is complex. Voor de Interimwet Ammoniak en Veehouderij en de uitvoeringsregeling is veel informatie en voorlichting gegeven. Er zijn vorderingen geboekt, maar precieze cijfers heb ik niet."

Van Hardeveld: "Via de vergunningverlening zie je dat de interimwet duidelijk effect heeft. Gemeenten boeken goede resultaten met legalisering; het adequate niveau, dat wil zeggen dat aan alle bedrijven een vergunning is verleend, wordt 1 januari 1998 gehaald."

Van der Arend: "Je kunt je vervolgens afvragen of het de bedoeling was om bedrijven te legaliseren of milieuwinst te behalen. Ze gaan volgens mij hand in hand. Gelegaliseerde bedrijven dienen te voldoen aan de depositie-eisen. Ook zijn er veel ammoniakreductieplannen opgesteld en hebben we meer groen-labelstallen met minder ammoniak."

InfoMil krijgt veel vragen te verwerken over het overdragen van ammoniak- en mestrechten. Is daar meer over te zeggen?

Van der Arend: "Alleen bij een gemeente waar een ammoniakreductieplan geldt is salderen mogelijk, mits dat gebeurt binnen de normen van de Interimwet. In dat geval kan er met ammoniakrechten gewerkt worden, waarbij toename bij één bedrijf moet leiden tot afname bij een ander. Ook de lasten op het bedrijf worden dan overgenomen. Via een amvb kunnen geen rechten overgedragen worden."

Van Hardeveld: "Bij InfoMil kunnen over al dit soort zaken vragen gesteld worden, met name over de amvb's, de Interimwet en de stankrichtlijn. We hopen dat InfoMil meer betrokken wordt bij ontwikkelingen, zodat we beter kunnen inspelen op nieuw beleid en regelgeving, en dus beter kunnen voorlichten. De amvb moet vertaald worden naar gemeenten. Mogelijk kan Infomil een rol spelen bij dat autorisatieproces, bijvoorbeeld of een stalsysteem correspondeert met de emissierichtlijnen."

Van der Arend: "Infomil is niet alleen op de hoogte van wat er precies in de regels staat, dat kan iedereen lezen, maar ook van het beleid erachter, de redenen en doelstellingen. Dat is winst. Ook krijgen de medewerkers veel praktijkvraagstukken te horen. Daarom is voor InfoMil een mooie taak weggelegd als centraal informatiepunt; gemeenten kunnen daar veel aan hebben."

Koffeman over:

Inclusief milieudenken

De normen, richtlijnen en beleidsdoelstellingen op milieugebied zijn talrijk en spreken elkaar soms tegen. Naast elkaar bestaan er ministeriële regelingen, sectorale beleidsdoelen en richtlijnen, maar die kunnen worden gecompliceerd of regelrecht doorkruist door internationale afspraken, doelgroepenbeleid, MDW-trajecten en gebiedsgericht beleid. Logisch dat velen roepen om een integraal milieubeleid. Maar dat wil nog niet echt van de grond komen. Zijn we nog te redden?

Met de MDW-operatie komen de verantwoordelijkheden voor milieubescherming steeds meer bij gemeenten te liggen. Dit maakt lokale afwegingen beter

mogelijk, maar het brengt ook gevaren met zich mee: plaatselijke, zelfs persoonlijke belangen kunnen de overhand krijgen en de eenduidigheid komt op de helling te staan. Zo kan het bedrijfsleven geconfronteerd worden met grote plaatselijke verschillen en rechtsongelijkheid. Voor een goed gemeentelijk milieubeleid worden kennisoverdracht en samenwerking dan ook steeds belangrijker. Maar het MDW-traject biedt ook kansen. Graag sluit ik aan bij een van de motto's van onze minister van VROM, het 'inclusief milieudenken'. Inclusief denken is een begrip uit de jaren zestig: je kunt je eigen welzijn alleen verkrijgen door tegelijk het welzijn van de ander te beogen en te bevorderen. Milieubeleid op zich is al een goed voorbeeld van deze manier van denken. Maar inclusief milieudenken gaat een stap verder: het milieu is een bepalende factor voor al ons denken en handelen, van het maken van ruimtelijke plannen tot het ontplooiën van economische activiteiten. Geen lastige bijkomende factor, maar een logisch centraal onderdeel. Als die manier van denken door gaat dringen, dan zijn we zeker nog te redden. InfoMil kan in dat proces functioneren als intermediair en kennisbron voor de uitvoerders van milieubeleid. En dat zijn taken die bij verdergaande deregulering steeds belangrijker worden.

Joan Koffeman
hoofd Processen

Vijf veel gestelde vragen aan drukke helpdesk

In de eerste vijf maanden van dit jaar heeft de InfoMil-helpdesk het respectabele aantal van ruim 3400 vragen afgehandeld, een gemiddelde van 680 vragen per maand. Ten opzichte van vorig jaar betekent dat een toename van ongeveer 15%. De vragenstellers zijn voor het grootste deel werkzaam bij gemeenten en samenwerkingsverbanden en hun vragen betreffen in de eerste plaats bestuurlijk-juridische kwesties. Het totaalbeeld blijft al met al tamelijk constant. Daarom reserveren we in deze rubriek wat meer plaats voor veel gestelde vragen en de bijbehorende antwoorden – een suggestie die ook al uit het lezersonderzoek naar voren kwam.

NeR: systematiek

Hoe moet worden omgegaan met het begrip 'grensmassaastroom' uit de NeR?

Om vast te stellen of de NeR van toepassing is op emissies van stoffen naar de lucht kent de NeR het begrip grensmassaastroom. De grensmassaastroom is een 'redelijkheids-grens' voor het opleggen van emissie-eisen:

gende stoffen zou mogen uitstoten dan een klein bedrijf, zolang de vergunde emissieconcentratie maar niet wordt overschreden. Om deze reden zal de vergunningverlener niet alleen de concentratie in de vergunning vastleggen, maar ook het te vergunnen debiet (in m³/uur) en/of de te vergunnen massaastroom (in g/uur). Samengevat: de

De stankcirkel van een veehouderij hangt onder meer af van het aantal mestvarkenseenheden (foto: Rob Niemansverdriet)

overschrijdt de ongereinigde massaastroom (de hoeveelheid verontreiniging die per tijdseenheid vrijkomt zonder een zuiveringsinstallatie te zijn gepasseerd) de grensmassaastroom, dan is het reëel om op basis van de NeR emissie-eisen in de vergunning op te nemen. Deze emissie-eisen zijn in de NeR gedefinieerd als concentratie-eisen. Dit betekent dat er alleen iets wordt gezegd over de concentratie van de verontreiniging in de uitgeblazen lucht, en niet over de hoeveelheid verontreiniging. In de praktijk kan dit betekenen dat een groot bedrijf véél meer verontreini-

genschmassaastroom heeft niets te maken met de maximale hoeveelheid verontreiniging die per tijdseenheid mag worden geëmitteerd, maar is een redelijkheidsgrens om te bepalen of er op basis van de NeR emissie-eisen in de vergunning kunnen worden opgenomen.

Landbouw: stankcirkels

Hoe kan voor een bedrijf met meer dan 2500 mestvarkenseenheden de stankcirkel worden vastgesteld?

De richtlijn *Veehouderij en stankhinder* 1996 bevat een grafiek voor het vaststellen

van de stankcirkel van een veehouderij. Deze cirkel vormt een bepalende factor voor de beslissing over een milieuvergunningaanvraag. De grafiek uit de richtlijn is afgestemd op inrichtingen waarin het veebestand overeenkomt met maximaal 2.500 mestvarkenseenheden, maar veel intensieve veehouderijen zijn beduidend groter. Daarom is door het Streekgewest Brabant Noord-Oost een tabel ontwikkeld voor grote veehouderijen. Met die tabel kan voor iedere omgevingscategorie (I-IV) de stankcirkel bepaald worden van bedrijven met een veebestand van maximaal 15.000 mestvarkenseenheden. De tabel kan bij InfoMil worden besteld.

Asbest in grond

Om een tuin op te hogen wordt met asbest vervuilde grond gebruikt, maar de vervuiling wordt pas later geconstateerd. Wat heeft dit voor gevolgen en wat kan de bewoner, respectievelijk de gemeente er nog aan doen?

Wanneer een bedrijf de met asbest vervuilde grond heeft geleverd of aangebracht, dan heeft het bedrijf gehandeld in strijd met artikel 3 of 4a van het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet. Het maakt daarbij niet uit hoe hoog de asbestconcentratie is. Dit besluit wordt gehandhaafd door de Arbeidsinspectie. Verder is in artikel 173a wetboek van Strafrecht "het opzettelijk en wederrechtelijk op of in de bodem brengen van een stof" strafbaar gesteld; artikel 173b stelt bovendien de schuldige aan dat delict strafbaar. Op grond van het privaatrecht, met name in het kader van een 'onrechtmatige daad' of het 'niet nakomen van de overeenkomst', kan degene aan wie de grond is geleverd actie tegen het bedrijf instellen. Een veel voorkomend probleem bij de bovenstaande gevallen is dat het naderhand moeilijk te bewijzen kan zijn dat de grond bij levering inderdaad asbest bevatte.

Het bewerken van met asbest verontreinigde bodem gaat gepaard met enig risico, hoe groot is afhankelijk van de mate van verontreiniging en de kans op verplaatsing van het asbest naar een binnenmilieu (woonkamer, werkruimte, enzovoort). Het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet verbiedt expliciet het bewerken van met asbest verontreinigde bodem door werknemers en zelfstandigen; een tuinder of boer mag het land dus niet bewerken. Een gemeente kan een bewoner niet verplichten met asbest vervuilde grond te verwijderen. Er is immers (nog) geen offi-

Afval staat in een fabriekshal te wachten op transport (foto: Van der Heijden)

cieel vastgestelde interventiewaarde voor asbest in de bodem. Wel heeft de Inspectie Milieuhygiëne een advieswaarde uitgebracht (EBVC). Deze EBVC bedraagt 4×10^{12} vezelequivalenten per kg grond; dat komt ongeveer overeen met 100 mg asbest/kg grond voor chrysotiel (witte asbest) en met 10 mg asbest/kg grond voor overige asbestsoorten. Indien de asbestconcentratie in de bodem boven het niveau van de EBVC ligt, wordt sanering aanbevolen. Hergebruik van asbestbevattende bodem is verboden op grond van het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet; dit verbod blijft dus ook van kracht als de asbestconcentratie lager is dan de EBVC. Ten slotte: TNO heeft recent een methode ontwikkeld voor de bepaling van aanwezigheid, soort en concentratie van asbest in grond.

Helpdesk bouwstoffenbesluit

In 1998 treedt het Bouwstoffenbesluit in werking; velen krijgen daarmee te maken. Daarom hebben InfoMil en Rijkswaterstaat samen een helpdesk Bouwstoffenbesluit opgezet. Voor vragen over de grond-, weg- en waterbouw en het Wvo-gedeelte van het besluit kunt u terecht bij RWS, voor vragen over de burger- en utiliteitsbouw bij InfoMil.

Helpdesk Rijkswaterstaat: (015) 269 92 05.

Helpdesk InfoMil: (070) 361 05 75.

Afval en emissies: preventiepotentieel

Kan ik met de checklist Indicatie omvang afval en emissies uit de Leidraad afval- en emissiepreventie in de milieuvergunning het preventiepotentieel van een bedrijf bepalen?

De checklist alleen is niet voldoende: het instrument kan u een indicatie geven of het zinvol is aandacht te besteden aan preventie. Maar daarmee is nog niet gezegd dat er daadwerkelijk preventiepotentieel is. Dat potentieel kan worden bepaald door informatie te verzamelen over onder meer:

- de omvang van afval- en emissiestromen (met behulp van checklist)
- hoeveelheden, kosten (intern en extern), bronnen en oorzaken van afvalstromen
- ingevoerde en geplande preventiemaatregelen
- organisatorische aspecten, zoals een bestaand milieuzorgsysteem en recente uitbreidingen

FO-Industrie: voortgangsmelding

In de modellen voor het milieujaarverslag en de jaarlijkse voortgangsrapportage staan vragen over de voortgang bij lokale thema's en milieuzorg. Hebben die vragen alleen betrekking op het afgelopen jaar, of ook op de jaren daarvoor?

De vragen hebben ook betrekking op eerdere jaren. Aangegeven moet worden hoe ver het bedrijf is gevorderd met de

uitvoering van een maatregel. Het resultaat wordt gepresenteerd in het cijfermatige deel. In het kwalitatieve of toelichtende deel van de voortgangsrapportage (of het modelmilieujaarverslag) kan vervolgens worden aangegeven wat specifiek in het afgelopen jaar gedaan is.

Een voorbeeld: in 1995 was bij een bedrijf het nader bodemonderzoek (thema verwijdering: bodemsanering) uitgevoerd voor 100% van de gehele inrichting. Dit resultaat wordt dus vermeld in de tabel voor 1995, maar omdat het resultaat blijft bestaan, geldt het antwoord ook voor 1996.

De rapportage van emissiecijfers volgt in wezen dezelfde systematiek. Gemeld worden de restemissies die zijn overgebleven na het doorvoeren van alle maatregelen tot dan toe, ongeacht of die maatregelen in 1990 of in 1994 zijn uitgevoerd. In het kwalitatieve deel kan worden vermeld welke maatregelen wanneer zijn getroffen, welke onderzoeken zijn verricht, of de afspraken uit het BMP zijn uitgevoerd, of en waarom van die afspraken is afgeweken, wat voor gevolgen dat heeft, enzovoort.

Meeste helpdesk-klanten tevreden

Het bureau KPMG heeft in de eerste helft van dit jaar een onderzoek naar de tevredenheid van de klanten van InfoMil uitgevoerd. Met honderd respondenten van grote en kleine gemeenten en samenwerkingsverbanden zijn telefonische interviews gehouden over aspecten van de dienstverlening: deskundigheid, reactietijd, doorverwijzingen, bereikbaarheid, klantvriendelijkheid en imago. Het accent lag daarbij op het functioneren van de helpdesk. Zo is geprobeerd te bepalen of de hulp die InfoMil biedt tegemoetkomt aan de verwachting van de klant.

In het algemeen tonen de gebelde InfoMil-klanten zich tevreden over de dienstverlening, al zijn er punten genoemd die tot verbetering kunnen leiden.

De komende maanden worden de resultaten verwerkt en geanalyseerd. In de volgende Nieuwsbrief zullen we u meer vertellen over het onderzoek en de gevolgen die dat gaat hebben. InfoMil dankt alle respondenten hartelijk voor hun medewerking.

KWS 2000

AMI-middag drukbezocht

In de vorige twee nieuwsbrieven schreven we al over het AMI-project, dat zich richt op de verbetering van de Arbo- en Milieu-Inrichting bij polyesterharsverwerkende bedrijven. De twaalf aan AMI deelnemende bedrijven doorlopen elk een eigen stappenplan, waarmee de emissie van vluchtige stoffen als styreen, aceton en methyleenchloride onder controle gebracht moet worden. Op 19 juni was er in de Jaarbeurs in Utrecht een druk bezochte voorlichtingsdag, waar resultaten en praktijkervaringen werden gepresenteerd.

Het panel op de AMI-voorlichtingsmiddag. V.l.n.r.: de heren Oud (Polymarin), Koot (NFK), Kroes (RIMH-Noord), Hoevenaar (VVK, dagvoorzitter), De Bruin (Arbeidsinspectie) en Warnar (Plasticon).

In zijn presentatie over de opzet en resultaten van het project benadrukte de heer Koot van de NFK dat AMI zich vooral richt op bestrijding aan de bron, bijvoorbeeld door het toepassen van LSE-harsen, gesloten-maltechnieken en alternatieven voor aceton en methyleenchloride (dichloormethaan). Verder noemde Koot het uitwisselen van ervaringen tussen bedrijven een van de belangrijkste resultaten van het project. De heer Oud van Polymarin constateerde dat het AMI-stappenplan bij zijn bedrijf (twee vestigingen, honderd werknemers) goed is aangeslagen. Polymarin heeft wel meer tijd nodig voor definitieve resultaten, maar de oplossingsrichtingen zijn duidelijk; zo lijkt het gebruik van methyleenchloride als schoonmaakmiddel niet nodig.

Hoge emissies

De heer Kroes van de Regionale Inspectie Milieuhygiëne Noord haalde RIMH-onderzoek aan waaruit blijkt dat de organisatiegraad in de polyesterbranche laag is, de emissies uit zowel harsen als schoonmaakmiddelen hoog zijn en de vergunningverlening niet op peil is. Kroes benadrukte dan

Knelpuntenanalyse KWS 2000

In het voorjaar van 1997 hebben TNO, TME en Smeekes van de Wiel & Partners hun Knelpuntenanalyse KWS 2000 afgerond. Doel van dit onderzoek was het in kaart brengen en analyseren van de knelpunten die optreden bij de implementatie van KWS 2000 maatregelen in de bronca-

tegoriën rubber- en kunststofindustrie, grafische industrie, huishoudelijke, industriële en institutionele producten, en bouw- en doe-het-zelf-verf. Uit het onderzoek is gebleken dat bij de haperende maatregelen bijna steeds sprake is van complexe veranderingsprocessen. De KWS 2000-instru-

menten zijn voor die processen nog onvoldoende geschikt. Een actualisatie van het instrumentarium zal zich dus vooral daarop moeten richten.

De belangrijkste knelpunten zijn, gerangschikt in vier rubrieken, in onderstaand schema weergegeven.

SECTOR	RUBRIEK 1 RELATIE OVERHEID-BEDRIJFSLEVEN (rijksoverheid branches-vergunning-verleners-bedrijven)	RUBRIEK 2 KETENKNELPUNTEN (toeleveranciers-bedrijf-tussenhandel-consumant)	RUBRIEK 3 RELATIE TUSSEN ONDERNEMERS	RUBRIEK 4 BEDRIJFSINTERNE EN TECHNOLOGISCHE ASPECTEN
GRAFISCHE INDUSTRIE	<ul style="list-style-type: none"> - informatievoorziening en -uitwisseling - maken en nakomen van afspraken - afstand beleid-bedrijf - samenwerking overheid-bedrijf 	<ul style="list-style-type: none"> - afnemers accepteren geen productwijzigingen - aanbod KWS-arme/-vrije inkt etc. - motor om uit impasse te komen ontbreekt 	<ul style="list-style-type: none"> - ontbreken financieel en ander feitenmateriaal t.a.v. maatregelen - sterke concurrentie 	<ul style="list-style-type: none"> - diverse (bedrijfs)specifieke problemen - onzekerheid over terugverdientijden - overheid onvoldoende bewust van technische implicaties
VERF	<ul style="list-style-type: none"> - communicatie overheid-branches-bedrijf (onbekendheid met beleid) 	<ul style="list-style-type: none"> - kennis- en informatieoverdracht (eigenschappen oplosmiddelarme verven) 		<ul style="list-style-type: none"> - kwaliteit en verwerkbaarheid oplosmiddelarme verven
KUNSTSTOF- EN RUBBERINDUSTRIE	<ul style="list-style-type: none"> - wijze van handhaven van afspraken (eenduidigheid/concurrentie) 	<ul style="list-style-type: none"> - weinig bekend over kosten van maatregelen en redelijkheid van die kosten, cq. de gevolgen voor marktaandeel 		
HUISHOUDELIJKE, INSTITUTIONELE EN INDUSTRIËLE PRODUCTEN	<ul style="list-style-type: none"> - communicatie overheid-branches-bedrijf (onbekendheid met beleid) 	<ul style="list-style-type: none"> - sterk gedistribueerde besluitvorming: hele keten moet op hetzelfde moment mee kunnen en willen - pro-actieve coach/aanjager ontbreekt 	<ul style="list-style-type: none"> - grotere spelers opereren internationaal - flexibiliteit van bedrijven die slechts één product voeren - uitwisseling van ervaringen (i.v.m. concurrentie) 	<ul style="list-style-type: none"> - onzekere vooruitzichten kosten en baten van het gehele traject (van idee tot tevreden consument) - consequenties van in productie nemen van KWS-arme producten

ook het belang van het AMI-project; een goed vooroverleg over de vergunning noemde hij van levensbelang.

Ook de heer De Bruin van de Arbeidsinspectie drong aan op een degelijke, gezamenlijke aanpak. Tot nog toe ziet hij te weinig resultaten. Daarom begint de Arbeidsinspectie nog dit jaar een handhavingsproject. De Bruin benadrukte dat de inspectie zal optreden tegen bedrijven die de grenswaarden voor blootstelling overschrijden.

Reductiemogelijkheden

Zeer gewaardeerd werd de uiterst praktische uiteenzetting van panelvoorzitter Warnar over de reductiemaatregelen van zijn bedrijf Plasticon. Indrukwekkend waren met name de reductiecijfers voor methyleenchloride: door goed housekeeping en het inzetten van alternatieve middelen is het gebruik van die stof in zes jaar tijd teruggebracht van ruim 42.000 kg naar ruim 3.000 kg per jaar. Naast de voordelen voor milieu en arbeidsomstandigheden levert dat Plasticon een nettobesparing op van enkele tienduizenden guldens per jaar.

Nieuwe praktijksheets

Wegens het succes van de vorige serie brengt InfoMil weer tien praktijksheets uit met beschrijvingen van bedrijven uit verschillende industrietakken die KWS-maatregelen hebben doorgevoerd: een autospuiterij (oplosmiddelenboekhouding), een polyesterharsverwerkend bedrijf (AMI-project), een offsetdrukkerij (alterna-

Uit de KWS-praktijksheet voor metaalbedrijven

tief voor IPA), een benzinetankstation (stage 1 en stage 2) en een groothandel in staal (watergedragen primer voor staalconservering). De eerste vijf sheets zullen waarschijnlijk in september worden uitgegeven; later dit jaar volgen er nog vijf.

NeR

Grote behoefte aan regionale bijeenkomsten NeR en KWS

Onlangs is bij alle gemeenten en samenwerkingsverbanden geïnventariseerd of er behoefte is aan regionale bijeenkomsten op het gebied van KWS 2000 en de NeR en zo ja, welke aspecten men dan besproken zou willen zien.

De belangstelling voor de bijeenkomsten is overweldigend: er zijn al zo'n 140 reacties binnengekomen. Ze worden zoveel mogelijk per regio georganiseerd omdat het voor InfoMil onmogelijk is om alle geïnteresseerde gemeenten afzonderlijk te bezoeken. Wanneer het aantal geïnteresseerden in een regio te klein is voor een aparte bijeenkomst, bekijkt InfoMil of indeling bij een naburige regio mogelijk is.

Resultaten

Hoewel de analyse van de enquête nog niet volledig is afgerond, zijn de eerste trends al te ontdekken. Er is vooral behoefte aan informatie over de NeR-onderwerpen geur algemeen, de systematiek van de NeR en meten en controleren. Voor KWS 2000 gaat de belangstelling ook uit naar de systematiek, naar autoschadeherstelbedrijven en reinigen en ontvetten. Verder is er veel behoefte aan informatie over de relatie tussen de NeR en KWS 2000.

Voorlichtingsmodules

InfoMil zal voor de meest gewilde onderwerpen voorlichtingsmodules ontwikkelen.

Tijdens de bijeenkomsten wordt ruim aandacht besteed aan gevallen uit de praktijk. Heeft u een interessante case waarbij een of meer van de bovengenoemde aspecten aan de orde zijn? Stuur hem op naar InfoMil, zodat we tijdens de bijeenkomsten zo veel mogelijk kunnen inspelen op vragen en problemen uit de praktijk

Planning bijeenkomsten

Het is op dit moment nog niet te bepalen wanneer de bijeenkomsten precies plaats zullen vinden. Gezien de grote belangstelling ziet het er naar uit dat de bijeenkomsten verspreid over een langere periode (eind 1997 tot medio 1998) zullen worden gehouden. Binnenkort worden alle inzenders schriftelijk benaderd over het vervolgtraject.

Geen vragenlijst ontvangen?

Heeft uw gemeente of samenwerkingsverband geen vragenlijst ontvangen en bent u geïnteresseerd in de bijeenkomsten? Meldt dit dan bij InfoMil. Wij zullen u dan op de hoogte houden.

Bijzondere Regeling Mengvoederfabrieken

Sinds januari 1996 maakt de Bijzondere Regeling voor geurhinder door mengvoederfabrieken deel uit van de NeR. De regeling voorziet in een evaluatie in 1997, waarna aanpassing kan volgen. Het moment van evalueren is nu aangebroken. Daartoe zijn eerst twee enquêtes gehouden: een onder de mengvoederbedrijven (verzorgd door de Nederlandse Vereniging van Mengvoederfabrikanten, de FNM) en een onder de vergunningverleners (door InfoMil). De vergunningverleners is onder meer gevraagd naar hun ervaringen met het computerprogramma 'Geurnorm' dat de vereiste emissiereductie berekent, met de vertaling van de Bijzondere

Regeling in de vergunning en met de verandering in het klachtenpatroon na realisatie van de voorgeschreven maatregelen. Bijna dertig vergunningverleners hebben begin mei een vragenlijst gekregen; op dit moment werkt InfoMil aan het analyseren van de reacties.

Wanneer de uitkomsten van de enquêtes bekend zijn, wordt in overleg met de betrokken partijen bekeken of er aanleiding is de Bijzondere Regeling aan te passen. In de InfoMil Nieuwsbrief van het najaar van 1997 kunt u meer lezen over de resultaten en de gevolgen van de evaluatie.

Herdruk NeR

Vanaf 15 juli is de NeR weer op voorraad bij InfoMil. Kosten f 80,-.

MDW-operatie: een overzicht van ontwerpbesluiten

Hoe staat het met de MDW-operatie? Wanneer zijn de nieuwe amvb's te verwachten? Met varianten op die vragen worden de helpdeskmedewerkers aardig beziggehouden. Daarom presenteren we, onder voorbehoud, dit overzicht.

Eind dit jaar wordt de nieuwe amvb voor de horeca van kracht

- Ontwerp-besluit 'Detailhandel en ambachtsbedrijven': er is een voorstel geformuleerd over de 'geluidsdiscussie'. Gedurende drie jaar na inwerkingtreding van het besluit gelden de normen voor piekgeluid voor laden en lossen niet tussen 7.00 uur en 21.00 uur. Het bevoegd gezag kan zo nodig met een nadere eis beperkingen stellen aan de laad- en lostijden. Tot drie jaar na de inwerkingtreding geldt dit tussen 7.00 uur en 19.00 uur (conform de huidige regeling). De vrijstelling geldt uitsluitend voor detailhandelbedrijven. Begin 1998 wordt deze waarschijnlijk van kracht.
- Ontwerp-besluit 'Horeca-, sport- en recreatie-inrichtingen': gaat naar de Raad van State, verwachte inwerkingtreding eind 1997/begin 1998.
- Ontwerp-besluit 'Woon- of verblijfsgebouwen': gepubliceerd in de Staatscourant van 16 april 1997 (nummer 73), verwachte inwerkingtreding april 1998.
- Ontwerp-besluit 'Textielreinigingsbedrijven': de voortgang is vertraagd door verschil van inzicht tussen de branche en VROM over de normstelling voor PER. Verwachte publicatie augustus/septem-

ber 1997, de inwerkingtreding wordt een jaar later verwacht.

- Ontwerp-besluit 'Op- en overslagbedrijven': een eerste versie is voor commentaar en overleg verzonden naar de groothandels- en transportbranche. Verwachte publicatie augustus/september 1997, een jaar later beoogde inwerkingtreding.

Ambv's en verwachte publicatie ontwerp

Van de volgende ontwerp-besluiten is het de bedoeling dat ze een jaar na publicatie in de staatscourant in werking treden:

- Inrichtingen voor motorvoertuigen *augustus/september 1997*
- Kleinschalige opslag (vloeistoffen) *september/oktober 1997*
- Bouwnijverheid *oktober/november 1997*
- Voorzieningen en installaties *november/december 1997*
- LPG-tankstations *december/januari 1997-1998*
- Tankstations *januari/februari 1998*
- Bedekte teelt *vierde kwartaal 1997*
- Melkrundveehouderijen *derde of vierde kwartaal 1997*
- Akkerbouwbedrijven *derde of vierde kwartaal 1997*
- Mestbassins *derde of vierde kwartaal 1997*
- Kleinschalig houden van dieren *derde of vierde kwartaal 1997*
- Jachthavens *derde of vierde kwartaal 1997*
- Loonbedrijven *derde of vierde kwartaal 1997*

Wijziging Inrichtingen- en vergunningenbesluit

Op 27 november 1996 is in Staatscourant nummer 230 het ontwerp-besluit tot aanpassing van het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer (Ivb) gepubliceerd. De bestuurlijk-juristen van InfoMil hebben al vaak telefonisch mogen voordragen uit deze publicatie. Daarom krijgt het onderwerp hier extra aandacht.

Het ontwerp-besluit betreft voornamelijk technische aanpassingen, onder meer van

de indeling en formulering van de categorieomschrijvingen in bijlage I van het Ivb. Verder is de gegevensverstrekking bij het verlenen van de vergunning aangepast. Veel reacties op het ontwerp hebben geleid tot een heroverweging van het voorstel om de plicht tot het overleggen van een plattegrondtekening te schrappen.

Ondergrenzen

Veel vragen hadden betrekking op een mogelijke optrekking van de ondergrenzen van de categorieën in het Ivb. Inmiddels is besloten om de huidige ondergrenzen

gewoon te handhaven, met uitzondering van die voor de opslag van mest. Voorstel is om die grens te verhogen naar 10 m³. Ook speelde de vraag of het wenselijk was om mobiele en tijdelijke installaties voor grond- en bodemexploratie en voor de bouw die korter dan twaalf maanden in dezelfde omgeving aanwezig zijn, niet langer onder het Ivb te laten vallen. Besloten is dat het Ivb hierop wel van toepassing blijft, maar er zal nog worden bekeken of dit soort installaties onder een 8.40- of 8.44-amvb kan worden gebracht.

Afval- en emissiepreventie

Nieuwe informatiebladen Werken met preventie

Vergunningverleners en handhavers die bij een bedrijf preventie willen stimuleren, moeten tijdens vooroverleg of controlebezoek de voordelen van preventie voor milieu en bedrijf duidelijk uiteen kunnen zetten. Concrete voorbeelden van maatregelen kunnen daarbij helpen. Die voorbeelden zijn te vinden in de drie nieuwe informatiebladen *Werken met preventie* voor brood- en banketbakkerijen, vleesbedrijven, en zieken- en verpleeghuizen.

Wat staat er zoal in de nieuwe informatiebladen? Een belangrijke invalshoek is de introductie van preventie. In dat kader komen aan de orde:

- bronnen en oorzaken van afval en emissies en de daarmee gepaard gaande (interne) kosten
- activiteiten en processen met het grootste preventiepotentieel
- stimulerende voorbeelden van branchespecifieke preventiemaatregelen
- tips voor de opbouw van het gesprek

Daarnaast vindt u in de bladen uitgebreide informatie over:

- preventie in de milieuvergunning
- subsidies en wettelijk kader
- relevante informatiebronnen en activiteiten binnen de branche

Bedrijven staan positiever tegenover preventie als zij overtuigd zijn van de besparingsmogelijkheden. Bij de voorbeelden is daarom ook informatie over de financiële voordelen opgenomen, uiteraard zonder voorbij te gaan aan de milieuvoordelen. Is het bedrijf geïnteresseerd geraakt in afval- en emissiepreventie, dan kan het met de informatie over kennisbronnen, subsidiemogelijkheden en relevante instanties verder op weg geholpen worden.

Preventievoorbeelden vleesbedrijven

- Waterslangen met spuitkoppen beperken het watergebruik bij het afspuiten. Investering: hoogstens f150,- per slang. Besparing: tot enkele duizenden gulden per jaar.
- Het droogreinen van machines (met schrapers, vleeszuigers, e.d.) en vloeren (met trekkers) voor het afspuiten beperkt de vuillast van het afvalwater aanzienlijk. Investering vleeszuiger: f 5.000,- à f10.000,-.
- Omkastingen en/of spatschermen kunnen veel morsverlies voorkomen. Voorbeeld vleeswarenproducent: omkasting metaaldetector. Investering: gering. Besparing: ca. f23.000,- per jaar.
- Bij omwikkeling van pallets kan het gebruik van wikkelfolie worden beperkt door slechts gedeeltelijk te omwikkelen en door het toepassen van een voorreksysteem (folie is rekbaar tot drie maal de oorspronkelijke lengte).

De informatiebladen zijn verspreid onder alle gemeenten, samenwerkingsverbanden, provinciale preventieteams, regionale inspecties, water- en zuiveringsschappen, innovatiecentra en enkele adviesbureaus. Overige belangstellenden kunnen de bladen aanvragen bij InfoMil.

Asbest

Asbestonderzoeksplicht in bouwverordening

Formeel moesten alle gemeenten op uiterlijk 14 juni 1997 de artikelen van het Asbestverwijderingsbesluit met betrekking op asbestonderzoek (inventarisatie) voorafgaand aan sloop hebben verwerkt in hun gemeentelijke bouwverordening.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten zou daartoe modelvoorschriften opnemen in haar Model-bouwverordening, vierde serie wijzigingen. Er is echter vertraging opgetreden in het overleg over uitzonderingen op de asbestonderzoeksplicht. Daardoor krijgen gemeenten de Model-bouwverordening naar verwachting in juli 1997, waarmee de wettelijke termijn van 14 juni 1997 wordt overschreden.

Het is van belang dat gemeenten zich alvast voorbereiden op de verwerking van de vierde serie wijzigingen in hun bouwverordeningen, zodat de wijzigingen zo snel mogelijk na ontvangst kunnen worden opgenomen.

Voor vragen kunt u terecht bij InfoMil.

EuroBAT

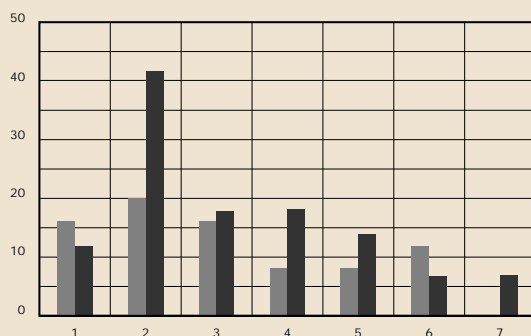
Proef EuroBAT Referentiedocument

De Europese Commissie heeft onlangs het eerste (officiële) EuroBAT-Referentiedocument (afgekort: BREF) gepubliceerd. Dit document behandelt de Best Available Techniques (BAT) voor reductie van milieubelasting bij de ammoniakproductie. Het document is het resultaat van een proef om de informatie-uitwisseling over BAT in het kader van de Europese IPPC-richtlijn vorm te geven. Het is gepubliceerd als BREF nr. 0; de Europese Commissie heeft expliciet aangegeven dat het document niet als officieel EuroBAT-Referentiedocument wordt aangemerkt omdat het niet via de vastgestelde procedures tot stand is gekomen.

Het document wordt in Nederland verspreid onder de vergunningverleners van ammoniakfabrieken (provincie Limburg en Zeeland en DCMR), in de verwachting dat zij de informatie kunnen gebruiken voor de vergunningverlening.

Ervaringen met preventie via regulering

In het project 'Ervaringen met preventie via regulering' wordt een groot aantal procedures gevolgd: ook het introduceren van preventie bij handhavingsbezoeken komt aan de orde. Het aantal procedures overschrijdt het in eerste instantie ingeschatte aantal aanzienlijk. De tabel hiernaast geeft een overzicht van de ramingen en het werkelijke aantal procedures.

Omschrijving soort procedure: 1 - Oprichting, 2 - Verandering/revisie, 3 - Ambtshalve wijziging, 4 - Melding 8.19 Wm, 5 - Handhaving, 6 - Combinatie Wm/Wvo, 7 - BIM/BMP

■ = Raming ■ = Werkelijk aantal

Bodem

NRB nieuw instrument bodembescherming

In nauw overleg met vergunningverleners, onderzoeksinstituten en bedrijfsleven heeft het ministerie van VROM de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten (NRB) ingesteld. Deze richtlijn moet de ALARA-overwegingen voor optimale bodembescherming bij bedrijven harmoniseren. De NRB geeft aan of en in welke mate er bij een bedrijf kans is op bodemverontreiniging. Ook geeft de

richtlijn aanbevelingen voor het aanbrengen van vloestofdichte of -kerende voorzieningen en het opzetten van monitoring-systemen. De NRB is dus van belang voor vergunningverleners, maar ook voor verzekerders en bedrijven die werken met bodembedreigende stoffen.

In de NRB-methodiek is een risicobeoordeling opgenomen op basis van de installatie en bodemspecifieke aspecten. Als hulpmiddel bij de validatie van de installatie is een bodemrisico-checklist ontwikkeld, zoals die ook in het kader van het doelgroepenbeleid voor de industrie wordt gebruikt.

Voorlichting

InfoMil zorgt de introductie van en de voorlichting over de NRB en zal de richtlijn in de loop van 1997 in fasen publiceren. De basismethodiek van de NRB wordt tegen de zomer uitgebracht. In aansluiting daarop zijn er voorlichtingsmiddagen; de data vindt u in de agenda (p. 12).

Bedrijven kunnen de NRB tegen kostprijs bestellen bij InfoMil. Vergunningverleners krijgen een gratis exemplaar toegezonden.

Energie

Investeren in energiebesparing

Energiebesparende maatregelen leveren niet alleen geld op, bij de invoering ervan kan een bedrijf ook gebruik maken van financieel aantrekkelijke regelingen. Vergunningverleners en handhavers kunnen informatie daarover goed gebruiken bij het introduceren van energiebesparende maatregelen bij bedrijven. Een beknopt overzicht van de mogelijkheden.

- **Willekeurige afschrijving milieu-investeringen (VAMIL).** Wanneer een ondernemer investeert in een bedrijfsmiddel uit de Milieulijst kan hij kiezen in welk jaar of in welke jaren het middel wordt afgeschreven, dus wanneer hij het investeringsbedrag van de fiscale winst gaat aftrekken.
- **Energie Investerings Aftrek (EIA).** Bij de aanschaf van een bedrijfsmiddel uit de Energielijst mag 40 tot 52% van het investeringsbedrag worden afgetrokken van de fiscale winst van het kalenderjaar waarin de investering is gedaan.

- **Energiebesparingsfonds (EBF).** Hieruit kunnen investeringen in energiezuinige apparatuur door het energiebedrijf worden voorgefinancierd. De ondernemer leent tegen lage rente en betaalt het bedrag via de energierekening in maximaal zeven jaar uit de energiebesparing terug. Terugverdientijd en investeringsbedrag bepalen of het bedrijfsmiddel in aanmerking komt.

- **Energiebesparings- en milieuvragen (E&M).** Wanneer een bedrijf de energie- en milieusituatie laat onderzoeken volgens vastgestelde voorwaarden, kan het via Novem tot 44% subsidie op externe advieskosten krijgen.

- **Subsidie energiebedrijf.** Veel energiedistributiebedrijven verlenen subsidie bij aanschaf van energiezuinige verlichting (STIMEV), zonneboilers (STIZON), regelbare aandrijvingen (STIMAD), koelinstallaties (STIMECK) en isolatievoorzieningen en HR-ketels (ISO-HR).

De regelingen worden per jaar vastgesteld en kunnen naast elkaar gebruikt worden.

Water

Afvalwatervoorschriften in Wm-vergunningen

Schuimend afvalwater komt in de sloot terecht

Uit vragen aan de helpdesk blijkt regelmatig dat de voorschriften in Wm-vergunningen (tot nu toe nog hoofdzakelijk opgesteld in het kader van de gemeentelijke lozingsverordening) te vaag zijn gesteld. Dat kan tot problemen leiden bij handhaving. Ter illustratie het volgende voorbeeld. Een voorschrift in de vergunning luidt dat "afvalwater afkomstig van het reinigen van opslagtanks en apparatuur geen overmatige schuimvorming in het riool mag veroorzaken". Nu vormt zich bij het gemaal van de zuivering een indrukwekkende hoeveelheid schuim, op flinke afstand van het lozende bedrijf. Het is voor iedereen duidelijk dat het schuim door die lozing ontstaat, maar juridisch is dat moeilijk hard te maken. Het bedrijf zal aanvoeren dat ook andere lozingen het schuim kunnen veroorzaken. Met een uitgebreide chemische analyse kun je het verband aantonen tussen lozing en schuim, maar het bevoegd gezag had het zich veel makkelijker kunnen maken door in de vergunning concrete voorschriften op te nemen met grenswaarden voor de werkzame bestanddelen, zoals oppervlakteactieve stoffen. Bij de aanvraag van de vergunning kun je het bedrijf laten aangeven (na onderzoek) welke parameter(s) het beste gehanteerd kunnen worden en welke grenswaarden schuimvorming kunnen voorkomen.

Ook andere afvalwatervoorschriften laten aan duidelijkheid te wensen over, zoals "de lozing mag geen schade aan het riool veroorzaken" en "de lozing mag geen overlast veroorzaken". Ook dan moet het bevoegd gezag de relatie tussen lozing en probleem aantonen voordat het handhavend kan optreden. Wanneer concrete voorschriften in de vergunning zijn gesteld, is die tijdrovende omweg niet nodig.

BMP's chemie goed, maar strategisch gehalte te laag

In 1993 sloten overheid en chemische industrie een convenant over de uitvoering van milieubeleid. Bedrijven moesten voortaan een bedrijfsmilieuplan (BMP) opstellen, waarmee de landelijke afspraken worden geconcretiseerd in maatregelen op bedrijfsniveau. In de afgelopen twee jaar heeft de Inspectie Milieuhygiëne de toestandkoming en inhoud van die BMP's landelijk onderzocht. Binnenkort verschijnt het eindrapport. De auteur, dr. Cees Boekel van de Regionale Inspectie milieuhygiëne Overijssel, licht zijn rapport toe.

Bij het convenant zat een lijst van ruim 120 deelnemers, meestal vrij grote bedrijven. De landelijke RIMH's hebben de BMP's van zo'n veertig van die bedrijven onderzocht aan de hand van checklists en interviews. Daarnaast nam het RIMH deel aan het overleg tussen bedrijf en bevoegd gezag. De onderzoekers concludeerden dat het BMP-proces bij de chemische industrie over het algemeen succesvol verloopt, maar op een aantal punten kan worden verbeterd. De belangrijkste aanbevelingen op een rij:

Bedrijven

- Verbeter strategisch gehalte en kwaliteit van de volgende reeks BMP's.
  - Verbeter structuur en onderbouwing van de jaarrapportages.
  - Verbeter de organisatorische inbedding.
- Boekel: "We willen dat de toekomstvisie van een bedrijf meer in het BMP doordringt. Neem een chloorfabriek, waarvan de directie afweegt of die over tien jaar nog steeds chloor produceert, en zo ja volgens welk proces. Je moet het BMP afstemmen op de uitkomsten van die afweging. Dat betekent dat de inbreng voor het plan meer van directieniveau moet komen; nu komt die inbreng vooral van de milieucoördinatoren, die zich vaak meer richten op oplossingen voor de korte termijn, zoals de vloei-stofdichte vloer en de naverbrander.

Bevoegd gezag

- Vergroot de inhoudelijke kennis en communicatieve vaardigheden.
  - Vul de toetsende rol expliciet in.
  - Zorg voor landelijke afstemming.
- Boekel: "Het bevoegd gezag moet nog wennen aan de nieuwe rol, die het met de introductie van bedrijfsmilieuplannen heeft gekregen. Het bedrijf volgt niet langer slaafs de regels, maar komt zelf met initiatieven. Die moeten beoordeeld worden, op milieuwinst, maar ook op financieel-economische haalbaarheid. Dat vereist meer

Traditioneel beeld chemische industrie vaak achterhaald

onderhandelingsvaardigheden en een meer diverse inhoudelijke kennis. Aan beide valt door trainingen en cursussen veel te doen, maar het is ook een management-kwestie: welke mensen zet ik waar in? Inhoudelijke kennis en vaardigheden kunnen ook worden verbeterd door samenwerking: gemeenten op regionaal niveau, provincies in IPO-verband. Laat een specialist op een bepaald gebied uit Twente zijn licht maar eens laten schijnen over een bedrijf in de Rijnmond, en vice versa. Landelijk kunnen de krachten gebundeld worden in een 'task force' BMP-Chemie, waarin IPO, VNG en waterkwaliteitsbeheerders zitten. Dat zorgt meteen voor meer uniformiteit en rechtsgelijkheid."

Communicatie

- Bevoegd gezag: organiseer periodiek overleg over de uitvoering van het BMP.
- Bevoegd gezag: formaliseer concrete BMP-maatregelen in de vergunning.
- Bedrijf: betrek ook de omgeving van het bedrijf in het communicatieproces.

Boekel: "De voortgang in de uitvoering van een BMP moet tijdens het uitvoeringsjaar worden getoetst aan gemaakte afspraken over tussendoelen en termijnen. In zo'n verzakelijkt overleg past ook dat het bevoegd gezag de BMP's serieus neemt door ze te formaliseren in de vergunning. De melding is daarvoor een goed instrument: bedrijven melden genomen maatre-

gelen en de meldingen worden meteen bij de bestaande vergunning gevoegd. Na verloop van tijd kan de vergunning dan worden geactualiseerd.

Ik zeg vaak tegen chemische bedrijven: jullie doen verschrikkelijk veel, maar waarom laten jullie er zo weinig van aan je omgeving zien? Je kunt er juist mee scoren. Sommige bedrijven beseffen dat al. Die geven een eigen blad uit en nodigen de buurt uit om op een open dag te komen kijken."

Landelijke overheid

- Koppel nieuwe instrumenten als doelgroepenaanpak en BMP's aan vergunningverlening en handhaving.
- Maak uitvoeringsafspraken met het bevoegd gezag.
- Gebruik heffingen en subsidies voor verbetering van toekomstige BMP's.

Boekel: "Veel bedrijven hebben naast hun BMP een goed functionerend bedrijfintern milieuzorgsysteem. Het bevoegd gezag zou de bestaande maatregelen bij zo'n bedrijf kunnen vastleggen in een vergunning op hoofdlijnen. Voor dit soort combinaties van het klassieke spoor van vergunningverlening en het nieuwe instrument van doelgroepenbeleid zou de landelijke overheid ondersteuning moeten bieden, bijvoorbeeld in de vorm van een leidraad Nieuwe naast oude instrumenten. De rijksoverheid maakt een fout als ze ervan uitgaat dat nieuw ontworpen beleid 'zo maar' zal worden uitgevoerd. Daarover moeten uitvoeringsafspraken worden gemaakt. Voor meer toekomstgerichte, duurzame bedrijfsmilieuplannen zijn extra prikkels vanuit het Rijk nodig. Je kunt doorbraaktechnologie belonen, of juist heffingen instellen, bijvoorbeeld een heffing op verzurende NO_x-emissies - momenteel een knelpunt in de chemie. De verontreinigingsheffingen voor afvalwaterlozingen bewijzen dat zoiets goed kan werken."

Rapporten kunt u opvragen bij FO-Industrie (070 - 3451415). Voor vragen over de doelgroepconvenanten kunt u contact opnemen met de helpdesk van InfoMil (070 - 3610575).

Agenda

augustus/september

Voorlichtingsmiddagen

Nederlandse Richtlijn

Bodembescherming

26 augustus, Utrecht

2 september, Zwolle

4 september, Eindhoven

Informatie: InfoMil, (070) 361 05 75

Aanmeldingen per fax (070) 363 33 33

oktober/november

Congressen Bouwstoffenbesluit

Vier congressen voor gemeenten over de huidige ervaringen met het IPO-interimbeleid en de gevolgen voor gemeenten bij uitvoering en handhaving. Precieze data nog onbekend.

De VNG stuurt half augustus inschrijfformulieren.

Informatie: VNG, (070) 373 84 93.

november/december

Workshops bouwstoffenbesluit

Vier workshops voor gemeentebesturen, over de toelatingsprotocollen uit het Bouwstoffenbesluit. Aan bod komen de technische inhoud van de protocollen en de omgang ermee in de praktijk. Precieze data nog onbekend.

De VNG stuurt half september inschrijfformulieren.

Informatie: VNG, (070) 373 84 93.

9-12 december

Ecotech Europe '97

Vakbeurs voor milieutechnologie.

Jaarbeurs, Utrecht.

Informatie: (030) 295 52 65.

Colofon

Redactie en productie

Frans Brand, Dick van Teylingen

(: Netwerk voor communicatie, Rotterdam)

Coördinatie voor InfoMil

Roselie Wijtenburg

Vormgeving

Verhey & Associates, Rotterdam

Basisontwerp

Conefrey/Koedam bNO, Roelofarendsveen

Druk

Macula, Boskoop

Oplage

7000 exemplaren

ISSN 1385 - 5492

InfoMil Nieuwsbrief grondig en met plezier gelezen

Wat vindt u van de InfoMil Nieuwsbrief?

Om een antwoord te krijgen op die vraag hebben we bij de vierde InfoMil Nieuwsbrief een enquêteformulier bijgesloten.

De resultaten op een rij.

Van bijna vierhonderd van u ontvingen we een ingevuld exemplaar terug, een respons van 7 procent. Veruit de meeste respondenten werken bij een gemeente of regionaal samenwerkingsverband; opvallend is ook het grote aantal bedrijven en adviesbureaus.

Wat leest u?

De Nieuwsbrief blijkt over het algemeen grondig en met plezier gelezen te worden. Ondanks de verscheidenheid aan informatie (in het blad worden momenteel tien aandachtsgebieden samengebracht) leest zo'n 55% van de lezers alle rubrieken; alleen de stukken over asbest, agenda en de column scoren iets lager. Het best gelezen worden de helpdeskpagina's (70%). Bijna iedereen beoordeelt de afzonderlijke rubrieken met voldoende of goed; het aantal onvoldoendes blijft beperkt tot gemiddeld 3%. De helpdeskpagina's scoren opnieuw het best: ze worden door ruim de helft van de lezers beoordeeld met 'goed'. Ook leesbaarheid, informatiewaarde, uiterlijk en overzichtelijkheid van de Nieuwsbrief worden bijna onveranderlijk beoordeeld met 'goed' of 'voldoende'. Het enige minpuntje vormen de 7% onvoldoendes voor overzichtelijkheid.

Leesbaarheid

goed (50%)
voldoende (30%)
onvoldoende (20%)

Informatiewaarde

goed (51%)
voldoende (47%)
onvoldoende (2%)

Uiterlijk

goed (48%)
voldoende (50%)
onvoldoende (2%)

Overzichtelijkheid

goed (46%)
voldoende (47%)
onvoldoende (7%)

Suggesties

De geretourneerde formulieren bevatten honderden suggesties voor artikelonderwerpen en voor uitbreiding en verbetering van de Nieuwsbrief. Een paar trends:

- bij de gemiste onderwerpen scoren bedrijfsinterne milieuzorg, jurisprudentie en geluid hoog
- er bestaat grote behoefte aan praktijkvoorbeelden
- koppen kunnen nog duidelijker en de interviews puntiger
- de kleur van de InfoMil-huisstijl wordt door sommigen ervaren als ouderwets
- er is veel vraag naar overzichtslijsten en een verzamelband

Wij danken u nogmaals hartelijk voor de medewerking en proberen in deze en komende Nieuwsbrieven zo goed mogelijk aan uw wensen tegemoet te komen.

Wat is InfoMil?

Vergunningverleners, maar ook bedrijven en instanties waarop vergunningen, algemene regels, convenanten, richtlijnen en afspraken van toepassing zijn, moeten kennis hebben van technische, juridische en procedurele kanten van het beleid. Ondersteunende bureaus waren de vergunningverlener en de andere betrokken partijen al langer behulpzaam bij het beantwoorden van vragen. Per 1 juli 1995 werken die bureaus samen in één organisatie: het Informatiecentrum Milieuvergunningen, kortweg InfoMil. InfoMil is het kennis- en informatiecentrum dat tot in details op de hoogte is van de instrumenten van het milieubeleid en de stand der techniek. De intensieve contacten met instituten als TNO, RIVM, Novem, Senter en internationale instellingen met kennis over milieutechnologie zijn daarbij van grote waarde.

In InfoMil zijn de volgende aandachtsgebieden gebundeld:

- Stafbureau Nederlandse emissierichtlijnen (NeR)
- Projectbureau KWS 2000
- Bureau Energie in de Milieuvergunning (bEM)
- Bestuurlijk-juridische ondersteuning
- Bodembescherming (NRB, ENBB)
- Helpdesk facilitaire organisatie industrie (FO-Industrie)
- Afval- en emissiepreventie
- Indirecte lozingen afvalwater
- Asbest
- Landbouw
- EuroBAT

InfoMil is in het leven geroepen door de ministeries van VROM en Economische Zaken, in samenspraak met IPO en VNG. Het bureau is een zelfstandig onderdeel van Novem en Senter.